

Ligestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) sin rapport om inkorporering av CRPD

Fagdirektør Eli Knøsen

Rapport lansert 6.12.23

→ Inkorporering av CRPD -
Likestillings- og
diskrimineringsombudets
anbefalinger om norsk rett
og praksis

med nedsatt funksjonsevne

NOU Norges offentlige utredninger 2012: 13

St.meld. nr. 40
(2012-2013)

Utdanning og helse
Hemmende barrierer
for deltakelse og utøvelse av rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne

med nedsatt funksjonsevne

St.meld. nr. 7
(2012-2014)

St. meld. nr. 33.
(2014-15)

Om utviklingen av omsorgen

NOU Norges offentlige utredninger 2012: 15

Politikk for likestilling

Follo-rapport
2019-03

med nedsatt funksjonsevne

CRPD 2015
Ombudets rapport til FNs komité
for rettighetene til mennesker med
nedsatt funksjonsevne
Et supplement til Norges fjerde periodiske rapport

NOU Norges offentlige utredninger 2017: 12

Svikt og svik

Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt

med nedsatt funksjonsevne

NOU Norges offentlige utredninger 2001: 22

Fra bruker til borger

En strategi for nedbygging av funksjonshemmende barrierer
Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 11. april 1999
Kong. 48. forslag og forhandlingsnotat 19. juni 2001

med nedsatt funksjonsevne

NOU Norges offentlige utredninger 2017: 13

Utredning om utviklingen av omsorgen

NOU Norges offentlige utredninger 2012: 13

På høy tid
Realisering av funksjonshemmedes rettigheter

NOU Norges offentlige utredninger 2005: 6

Likeverd og tilgjengelighet

Beretning vevn mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Debet tilgjengelighet for alle.

Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 26. november 2002
Kong. 41. forslag og forhandlingsnotat 18. juni 2003

NOU Norges offentlige utredninger 2001: 22

Fra bruker til borger

En strategi for nedbygging av funksjonshemmende barrierer
Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 11. april 1999
Kong. 48. forslag og forhandlingsnotat 19. juni 2001

Full deltakelse for alle?
Utsiklingsrapport N 2001-2006

dok Institutt for arbeidsmarkedsforskning og arbeidsrettshjelp
Tilgang til arbeidsmarkedet

Rapport

Utredning av transportordninger for personer med funksjonshemmeligheter

Alternativ til FN-
for rettighetene til deltakelse og utøvelse av rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne

St.meld. nr. 1
(2007-08)

Funksjonshemmede i samfunnet

St. meld. nr. 34
(2014-15)

Kritikk fra FNs spesialrådgiver

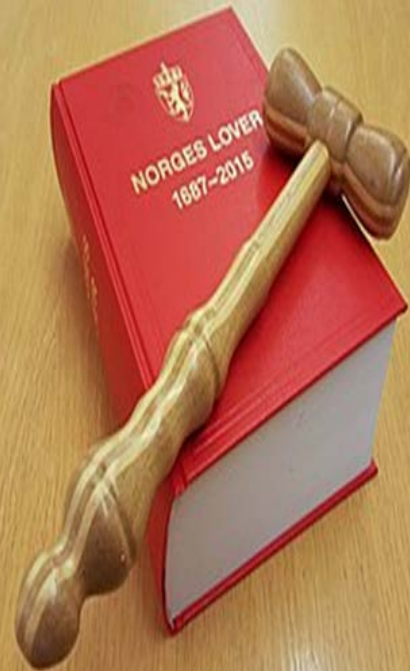
«Generelt må Norge ta fatt på en omfattende endringsprosess for å harmonisere nasjonal lovgivning med CRPD»

*FNs spesialrapportør for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne
Catalina Devandes*

Konvensjon om
rettighetene til
mennesker med
nedsatt funksjonsevne

**NORSK LOVVERK
OG PRAKSIS I LYS
AV CRPD**

OMBUDETS ANBEFALINGER: endringer av

- Norske lover
- Forskrifter
- Retningslinjer
- Praksis

30 lover + 100 ulike tiltak.

Fundament: manglende paradigmeskifte

Fra tvang til beslutningsstøtte og frivillige tjenester (artikkel 12 – 14 /25)

Selvstendig liv (Artikkel 19)

Beslutningsstøttesystem

Gjennomgang av helse-og omsorgstjenesteloven

En klargjøring av forsvarlighetsstandarden

Reell medvirkning – bør ha et eget regelverk som i større grad tar hensyn til intellektuelle funksjonsnedsettelse i saker om bolig og tjenester – som gir rett til tilpasset informasjon.

Pasient – og brukerrettighetsloven BPA for alle (uavhengig av kompetanse til å lede ordningen, uavhengig av boform

(ut av helselovgivningen , ut av kommunalforvaltning)

Husleieloven - Bo med hvem man vil

Av- institusjonalisering – bo i hvilken boform man vil

Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet. Bygger ikke på prinsippet om selvbestemmelse

Steriliseringsloven § 4 verge kan søke om sterilisering

Abortloven § 4 verge kan begjære abort:

Passloven § 4 pass kan nektes utstedt *hvis*

søkeren er alvorlig sinnslidende eller psykisk utviklingshemmet og ikke vil være i stand til å ta vare på seg selv i utlandet (Artikkel 17 -23)

Ekteskapsloven § 2 Verge kan nekte noen å inngå ekteskap (Artikkel 23) Likestillings- og diskrimineringsloven; Ikke rett til varer og tjenester. (artikkel 9)

Straffeprosessloven : Tilrettelegging hos politi, rettsvesen (tilrettelagt avhør) (artikkel 13)

Barneloven : barnets rett til å uttale seg og bli hørt begrenses dersom barnet «ikke er i stand til» å forstå hva samtykke fører med seg eller danne egne synspunkt.(Artikkel 7)

Forskrift om arbeidsmarkedstiltak: Begrenset plass på VTA- plasser.

Funksjonsassistanse innvilges til personer med fysiske funksjonsnedsettelse og blinde / sterkt svaksynte (Artikkel 27)

Helse og omsorgstjenesteloven Kap 9 .

Loven hjemler

inngrep i frihet og personlig sikkerhet som er direkte knyttet til diagnose. (Artikkel 12- 14-25)

Helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3

Manglete lovkrav til tilsyn med avlastnings- og barneboliger (artikkel 19 -7)

Opplæringsloven

Ikke lenger mulighet for å be om utredning av lærevansker uten at det foreligger vedtak om individuelt tilpasset opplæring (Artikkel 24)

Det er ikke formaliserte krav til hva læringsinnholdet på forsterkede enheter skal være, noe som fører til at mange elever med ulike kognitive funksjonsnedsettelse ikke får samme mulighet til læringsutbytte som andre. Dette fører til segregering og utenforskap.

ASK - Opplæringsloven § 2-16, barnehageloven § 39

Retten til alternative og supplerende kommunikasjonsformer (ASK) står i den nye opplæringsloven i kapittelet om individuelt tilpasset opplæring, mens retten til tegnspråk står i kapittelet om språk. Uklart om dette fører til at elever som har behov for ASK har dårligere rettigheter enn elever som bruker tegnspråk. Dette vil i så fall kunne være en usaklig forskjellsbehandling mellom personer med ulike diagnoser (artikkel 5 - 24)

Hvorfor bør CRPD bli norsk rett i menneskerettighetsloven

Fordi CRPD vil :

- ha forrang fremfor annen lovgivning ved motstrid
 - bli brukt aktivt som rettskilde
 - legge premisser ved utforming av nye lover
 - bli vist til og brukt aktivt i alle mandater, utredninger og politiske dokumenter
 - styrke etterlevelse i kommunal praksis.
 - fremmer like rettigheter i hele landet
 - sørge for at funksjonshemmedes rettigheter blir bedre kjent. Blir brukt mer, vist mer til
 - sørge for lik status som kvinners konvensjon og barns konvensjon
- sende viktige signaler om:
en erkjennelse av at funksjonshemmede utsettes for stor grad av urett og diskriminering – i lovverk og i praksis. Norge sender signal om at vi mener alvor og vil gjøre nødvendige endringer i lov og praksis

